

Rekommendationer för att stödja det samiska litterära fältet

Från rapporten Johanna Domokos, *A Writing Hand Reaches Further*, “Čálli giehta olla guhkás”, *Recommendations for the improvement of the Sámi literature field*, Servicen Kultur för alla 2018.

Institutionsbyggande och institutionell utveckling utgör grunden för att skydda och utveckla samisk litteratur, vilket i sin tur stöder det samiska samhället och den samiska demokratin. Det är viktigt att stärka arbetet inom samisk kulturpolitik på nationell och nordisk nivå och erkänna vikten av litteratur för kulturell vitalitet.

Följande rekommendationer för förbättringen av det samiska litterära fältet är baserade på erfarenheter, attityder och beskrivningar som erhållits av rapportdeltagarna, flera litterära bedömningar (av samiska rådet, Sametinget i Norge och Sametinget i Sverige) och på vetenskapliga översikter över den samiska litterära produktionen och bibliotekens arbete. Syftet med rekommendationerna är att få ett verktyg att använda när man närmar sig nordiska och samiska riksdagar, utbildningsorgan, nordiska och samiska litterära centra, finansieringsorgan, kulturstiftelser, författare och översättarföreningar, förlag och andra portvakter inom litteraturområdet.

De finansiella kraven för att realisera rekommendationerna i praktiken bör täckas av en extra budget och inte från de samiska institutionernas befintliga budgetar. Nordiska regeringar bör ge samiska institutioner tillräcklig prioritet när det gäller ekonomiskt stöd och formell reglering.

REKOMMENDATIONER

- 1) Stärka den samiska litteraturens roll på alla utbildningsnivåer**, t.ex. genom att inkludera mera samisk litteratur i majoritetsbefolkningens och samiska barns läroplaner i de nordiska skolorna.
- 2) Erbjud mer språkspecifika arbets-, publikations- och marknadsföringsbidrag för samiska författare.**
- 3) Inför nya sätt att förbättra synligheten av den samiska litteraturen inom och utanför det samiska samhället**, till exempel genom att deklarerar den 23 mars (Nils-Aslak Valkeapääs födelsedag eller någon annan symbolisk dag som de samiska litterära aktörerna föredrar) den officiella nationella dagen för samisk litteratur i alla nordiska länder.

4) Stärka unga samers förhållande till litteratur som läsare och författare. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt unga samiska personer utanför den samiska regionen. T.ex. ambulerande biblioteksbussar, biblioteksevenemang, turer av författare och översättare, kreativa skrivklasser och olika online-initiativ.

5) Etablera en transnationell samisk litteraturutbyte- och exportinstitution (som Norla, FILI, Swedish Literature Exchange) för att samordna samiska översättningar, internationell export och marknadsföring, festivaler mm. Organisation kunde även fungera som informationscentrum för samisk litteratur som skulle stödja distributionen av böcker och erbjuda information om nya verk i Norden och internationellt. Så länge en dylik organisation inte existerar är det viktigt att försäkra införandet av samisk litteratur i de nuvarande nationella litteraturexportorganisationerna i Norge, Sverige och Finland.

6) Stöda de samiska litteraturcentrumen i Norden

- a) Optimera och stabilisera de samiska litteraturcentrens arbete i Sverige och Norge.
- b) Grunda ett samiskt litteraturcentrum även i Finland

7) Etablera regelbundna litteraturevenemang där samiska författare och deras nordiska läsare kan träffas (t.ex. i samband med bokmässor, nationella litteraturfestivaler).

8) Organisera en årlig tävling i samisk litteratur med exempelvis följande kategorier:

- a) för ett kort arbete på ett av de samiska språken (i vilken genre som helst)
- b) för översättningar till ett av de samiska språken eller översättningar från ett av de samiska språken
- c) för unga författare och / eller ungdomsböcker

9) Stärka digital närvaro och digital behandling av samiska språk och litteratur (tekniska uppdateringar, appar, vlogs, e-böcker, webbsidor för föreningar och enskilda författare, bloggar).

10) Understöda tryckta och öppna online litteraturtidsskrifter på alla samiska språk.

11) Etablera ett öppet arkiv över samisk litteratur innehållande originalverk och översättningar. Denna plattform kunde innehålla folklorematerial, modern litteratur samt sånglyrik och innehålla den ursprungliga versionen, texten i nuvarande ortografi, den historiska översättningen (texterna publicerades ofta som tvåspråkiga) och samtida översättning (för inspiration se till exempel: <http://www.balticsealibrary.info>).

12) Stärka relationerna mellan samiska och andra ursprungsfolkförfattare runt om i världen.

13) Publicera litteraturantologier över poesi (från yoik till rap), prosa (från oral historia till modern fiktion) och drama (performance, drama texter) på olika samiska språk och om samisk litteratur som skrivits på eller översatts till de nordiska språken.

14) Ordna regelbundna möten för forskare i samisk litteratur och samiska författare samt deras översättare.

15) Förse litterära publikationer till både lokala/nordiska distribuenterna och till internationella promotorer av samisk litteratur (t.ex. litteraturtidskrifter, bibliotek, skolor, litteraturcentra i Norden och andra länder, universitet, översättare). Stöda promotorers arbete.

Hela rapporten kan läsas här:

<https://multilingualmonth.org/publications/>

För mera information, kontakta:

Rita Paqvalén, verksamhetsledare, Servicen Kultur för alla

rita.paqvalen@cultureforall.fi

Kulttuurikaikille
Kultur för alla
Culture for All